

© О.В. Фера, М.О. Фера, Г.-С. І. Свалявчик, О.М. Рошко, 2012

УДК: 616.314-002-053.5(477.87)

О.В. ФЕРА, М.О. ФЕРА, Г.-С. І. СВАЛЯВЧИК, О.М. РОШКО

Ужгородський національний університет, медичний факультет, кафедра соціальної медицини, гігієни з курсом історії медицини, Ужгород

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗАХВОРЮВАНОСТІ ОРГАНІВ РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ СЕРЕД ДІТЕЙ МІСТА УЖГОРОД ВІКОМ 6-12 РОКІВ

Захворювання органів ротової порожнини реалізується через основні патогенетичні місцеві фактори. На підставі результатів наукового дослідження встановлені основні чинники, які впливають на розвиток та формування захворювань органів ротової порожнини серед дітей міста Ужгород віком 6-12 років.

Ключові слова: захворюваність, карієс, пульпіт, гінгівіт

Вступ. Здоров'я дітей, у тому числі й стоматологічне, є одним із найбільш чутливих показників, що відображають соціальну та економічну ситуацію в Україні, стан оточуючого середовища, а також є індикатором благополуччя суспільства [5, 6]. Захворювання порожнини рота дуже поширені і трапляється у 80% дітей [3, 8].

Мета дослідження. Провести аналіз найважливіших захворювань органів ротової порожнини за 2006-2011 роки і з'ясувати причинний зв'язок між показниками захворюваності органів ротової порожнини та особливостями догляду за ротовою порожниною, харчуванням, вживанням жувальних гумок, проходженням профілактичного огляду тощо у дітей м. Ужгород віком 6–12 років.

Матеріали та методи. Анамнестичним методом за допомогою розробленої нами анкети соціологічного дослідження анкетування проведено серед 100 дітей міста Ужгород. Виходячи із загальноприйнятих методів вибіркового дослідження певних процесів, об'єм проведеного соціологічного дослідження слід вважати достатнім, а отримані дані – репрезентативними.

При проведенні нашого дослідження використані наступні методи: санітарно-статистичний та соціологічний [1, 4]. Статистичний метод використаний нами для поглибленого аналізу факторів, які впливають на формування захворювань органів ротової порожнини. При цьому використовувалися методи варіаційної статистики. Розроблена нами анкета складалася з 15 питань.

Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

Кафедра соціальної медицини, гігієни з курсом історії медицини

АНКЕТА

з вивчення особливостей формування захворювань органів ротової порожнини серед дітей м. Ужгород віком 6-12 р.

1. ПІБ _____
2. Вік Вашої дитини _____
3. Ваше місце проживання _____
4. Місце навчання дитини _____
5. Скільки разів на день Ваша дитина чистить зуби? А - жодного разу; В - 2 рази; Б - 1 раз; Г - 3 рази.
6. Чи берете Ви участь у гігієнічному догляді за ротовою порожниною дитини?
А - Так; Б - Ні; В - Інколи.
7. Якими засобами гігієни користується Ваша дитина?
А - зубною пастою; В - зубною ниткою;
Б - зубним порошком; Г - зубним ополіскувачем.
8. Як часто Ваша дитина вживає солодощі (тістечка, цукерки, шоколад)?
А - 1 раз на тиждень; В - щодня;
Б - 2 рази на тиждень; Г - рідко.
9. Чи вживає Ваша дитина жувальні гумки після прийому їжі? А - Так; Б - Ні.
10. Як часто дитина вживає жувальні гумки?
А - після кожного прийому їжі; Б - дуже часто; В - дуже рідко.
11. Які продукти харчування переважають у добовому раціоні?
А - молочні; В - рибні; Д - овочі і фрукти.
Б - м'ясні; Г - мучні;
12. Як часто у раціоні Вашої дитини є овочі і фрукти?
А - кожного дня; Б - 2 рази на тиждень; В - рідко.

13. Як часто Ваша дитина проходить профілактичний огляд у стоматолога? А - раз у рік; В - раз у два роки; Б - 2 рази у рік; Г - не проходить.
 14. Як часто Ви звертаєтесь за лікуванням органів ротової порожнини Вашої дитини? А - раз у два місяці; В - раз у рік; Б - раз у півроку; Г - не звертаєтесь.
 15. Які діагнози були у Вашої дитини при зверненні до стоматолога?
 А - карієс; В - гінгівіт; Д - видалення
 Б - пульпіт; Г - папіліт. молочних зубів

Результати досліджень та їх обговорення. Проведене нами соціологічне дослідження та статистичний аналіз захворюваності органів ротової порожнини дітей віком 6–12 р. дало можливість виявити основні причини, які й обумовлюють їх формування. Зокрема, встановлений чіткий прямий зв'язок між вживанням солодощів, раціоном харчування, участю батьків у догляді за ротовою порожниною дітей,

вживанням жувальної гумки та виникненням основних захворювань порожнини рота.

З таблиці 1 видно, що у дітей, які вживають солодощі 1 раз на тиждень, захворювання органів ротової порожнини виникають у 16%, 2 рази на тиждень – у 25%, щодня – 51%, а у дітей, які вживають солодощі рідко захворювання виникають лише у 8% випадків.

Таблиця 1

Залежність виникнення захворювань органів ротової порожнини від частоти вживання солодощів (у %)

		Частота вживання солодощів			
		1 раз на тиждень	2 рази на тиждень	щодня	рідко
Карієс	хлопчики	16,0%	25,0%	51,0%	8,0%
	дівчатка	17,0%	22,3%	48,7%	13,0%
Гінгівіт	хлопчики	26,0%	14,0%	35,0%	25,0%
	дівчатка	28,5%	20,3%	37,7%	14,5%
Пульпіт	хлопчики	21,0%	30,0%	43,0%	6,0%
	дівчатка	19,2%	34,8%	38,7%	7,3%

У таблиці 2 представлені дані, які вказують на вплив гігієни ротової порожнини на розвиток карієсу: найчастіше карієс виникає у дітей, які не

чищать зуби жодного разу протягом доби – 56%, у тих, які чистять зуби 1 раз на добу, – 22,5%, 2 рази на добу – 18%, 3 рази на добу – 3,5%.

Таблиця 2

Розвиток карієсу від частоти чищення зубів (у %)

Частота чищення зубів протягом дня	Розвиток карієсу
Жодного разу	56,0%
1 раз	22,5%
2 рази	18,0%
3 рази	3,5%

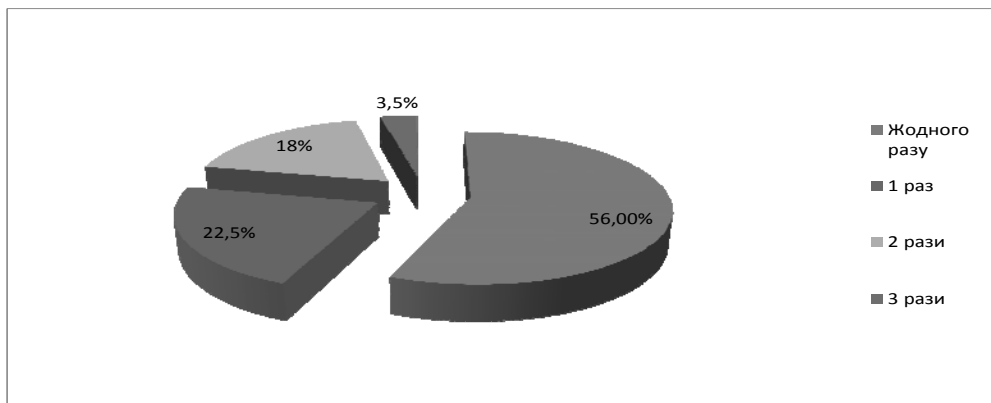

Рис.2. Розвиток карієсу залежно від частоти чищення зубів (у %)

Дані про зв'язок між участю батьків у догляді за ротовою порожниною та розвитком карієсу представлені у таблиці 3.

Найбільший ризик виникнення карієсу у дітей спостерігається при відсутності контролю за доглядом ротової порожнини з боку батьків – 59%, при частковому контролі – 25%, при систематичному контролі – 16%.

Таблиця 3

Контроль батьків за доглядом ротової порожнини дітей	
Характер контролю батьків за доглядом ротової порожнини	Розвиток карієсу у %
Так	16%
Ні	59%
Інколи	25%

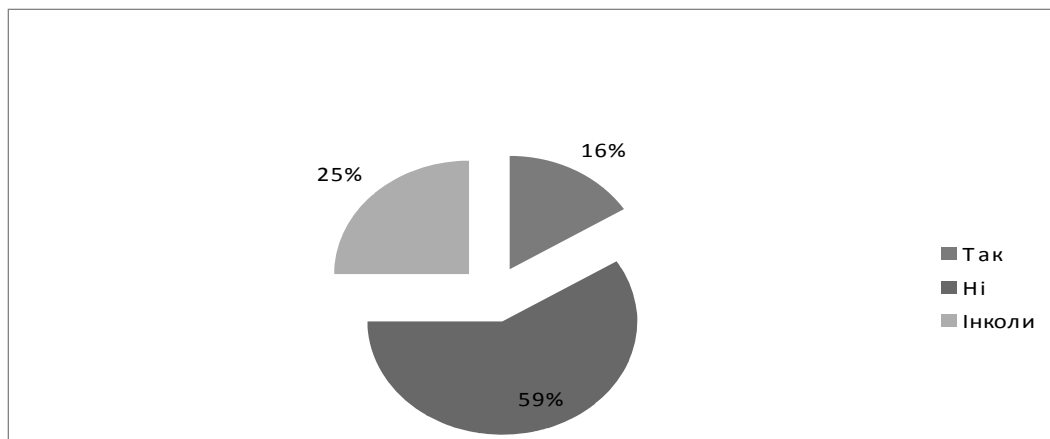

Рис. 3. Контроль батьків за доглядом ротової порожнини дітей

Було встановлено зв'язок між розвитком основних захворювань органів ротової порожнини та раціоном харчування. Дані, представлені у таблиці 4, вказують, що при вживанні переважно молочних продуктів карієс розвивається у 24% випадків у хлопчиків та у 19% дівчаток; пульпіт – у 17,5% хлопчиків та у 15,5% дівчаток; гінгівіт – у 32% хлопчиків та у 26,5% дівчаток. При вживанні м'ясних продуктів: карієс – у 17% хлопчиків та у 13% дівчаток; пульпіт – у хлопчиків 36% та у

31,5% у дівчаток; гінгівіт – у 32,5% хлопчиків та у 26,5% дівчаток. При вживанні мучних продуктів карієс виникає у 22% хлопчиків та у 28,7% дівчаток; пульпіт – у 15,7% хлопчиків та у 19,4% дівчаток; гінгівіт – у 23% хлопчиків та у 18% дівчаток. Найменше захворювань спостерігається під час вживання овочів і фруктів: карієс – у 8% хлопчиків та у 9,5% дівчаток; пульпіт – у 21% хлопчиків та у 24,55% дівчаток; гінгівіт – у 14% хлопчиків та у 14,8% дівчаток.

Таблиця 4

Залежність розвитку захворювань від раціону харчування

Вид захворювання		Характер харчування				
		Молочні продукти	М'ясні продукти	Рибні продукти	Мучні продукти	Овочі і фрукти
Карієс	хлоп.	24,0%	17,0%	17,5%	22,0%	8,0%
	дівч.	19,0%	13,0%	16,0%	28,7%	9,5%
Гінгівіт	хлоп.	32,0%	32,2%	27,5%	23,0%	14,0%
	дівч.	26,5%	26,5%	24,0%	18,0%	14,8%
Пульпіт	хлоп.	17,5%	36,0%	12,3%	15,7%	21,0%
	дівч.	15,5%	31,5%	11,0%	19,4%	24,5%

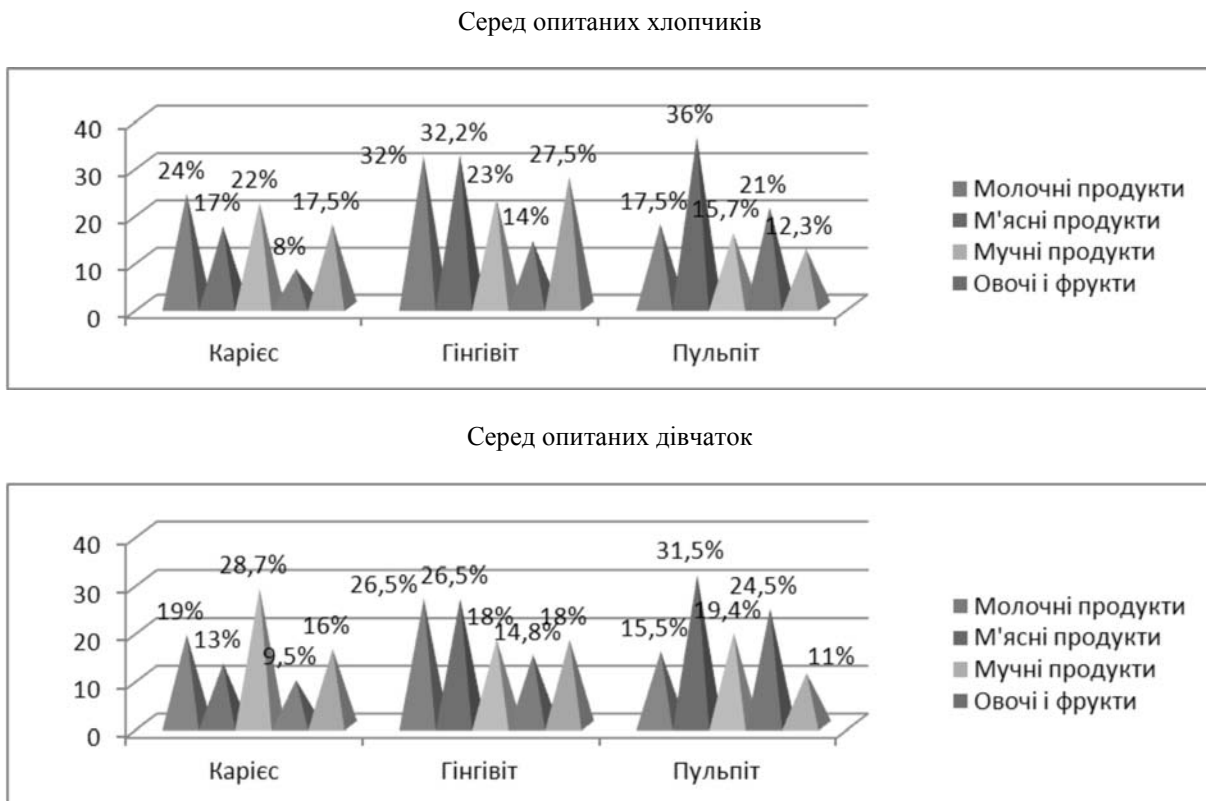

Рис. 4. Залежність розвитку захворювань від раціону харчування

В ході нашого дослідження було встановлено вплив жувальної гумки на розвиток карієсу. Дані представлені у таблиці 5.

Таблиця 5

Вплив жувальної гумки на розвиток карієсу (у %)

Частота вживання жувальної гумки	К-сть дітей, у яких виник карієс
Після кожного прийому їжі	12%
Дуже часто	19%
Дуже рідко	69%

Карієс виникає у 69% дітей, які жувальну гумку вживають дуже рідко; у 19% – які вживають дуже часто, а найменший розвиток карієсу

встановлений у дітей, які вживають жувальну гумку після кожного прийому їжі – 12%.

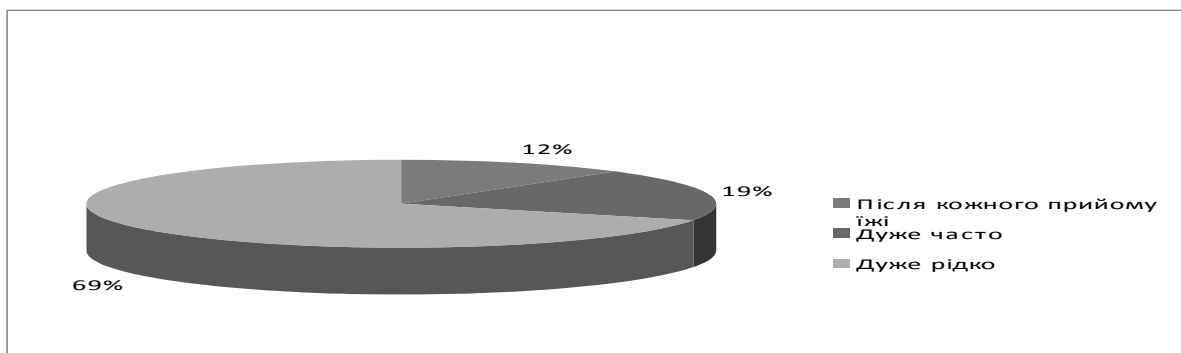

Рис. 5. Вплив жувальної гумки на розвиток карієсу (у %)

У нашій роботі було досліджено роль профілактичного огляду ротової порожнини у розвитку основних захворювань: один раз у рік – пульпіт виникає у 15% дітей, карієс – у 17%, гінгівіт – у 19,7% та аномалії зубних рядів у 11,2% дітей. При проходженні профілактичного огляду ротової порожнини один раз у два роки: пульпіт виникає у 32% дітей, карієс – у 21%, гінгівіт – у 28,3%, аномалії зубних рядів – у

22,8%. Якщо дитина проходить профілактичний огляд два рази у році: пульпіт виникає у 10% обстежених дітей, карієс – у 8,5%, гінгівіт – у 14%, аномалії зубних рядів – у 7% дітей. При відсутності профілактичного огляду були виявлені наступні дані: розвиток пульпіту – у 43% дітей, карієс – у 52,5%, гінгівіт – у 38%, аномалії зубних рядів – у 59% дітей. Дані представлені у таблиці 6.

Таблиця 6

Роль профілактичного огляду ротової порожнини у розвитку основних стоматологічних захворювань органів ротової порожнини дітей (у %)

Вид захворювання	Частота проведення профілактичного огляду ротової порожнини серед дітей			
	Один раз на рік	Два рази на рік	Один раз на два роки	Не проходять
Пульпіт	15,0%	10,0%	32,0%	43,0%
Гінгівіт	19,7%	14,0%	28,3%	38,0%
Карієс	17,0%	8,5%	21,0%	52,5%
Аномалії зубних рядів	11,2%	7,0%	22,8%	59,0%

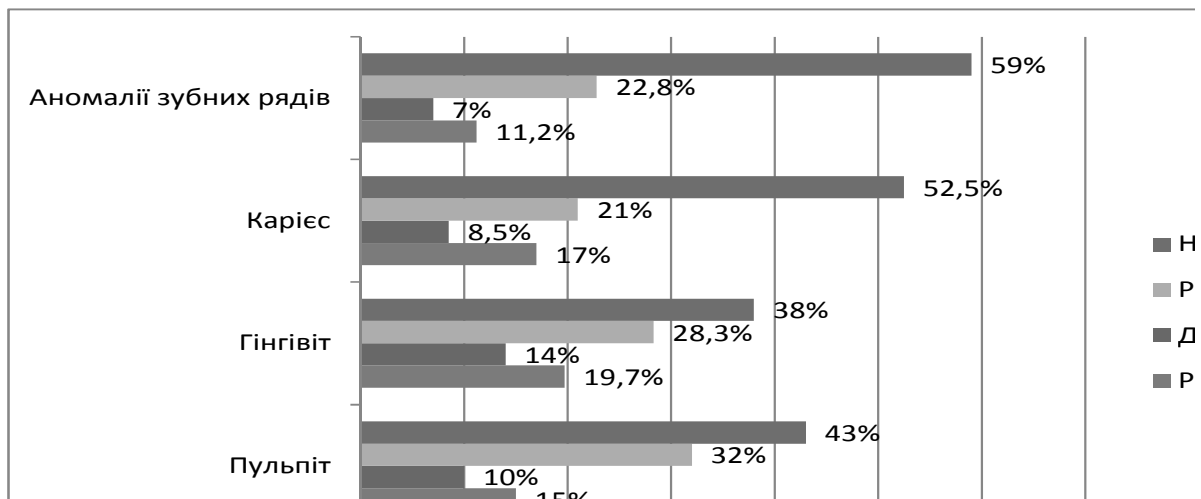

Рис. 6. Роль профілактичного огляду ротової порожнини у розвитку основних стоматологічних захворювань органів ротової порожнини дітей (у %)

В ході анкетування були визначені найбільш поширені гігієнічні засоби р догляду за ротовою порожниною серед дітей міста Ужгород віком 6-12 років. Дані представлені у таблиці 7.

Таблиця 7

Найбільш поширені гігієнічні засоби з догляду за порожниною рота

Види гігієнічних засобів з догляду за порожниною рота	Стать	
	Хлопчики	Дівчатка
Зубна нитка	37%	32,5%
Ротовий ополіскувач	48,5%	52%
Зубна паста	100%	100%
Зубний порошок	18,5%	16,8%

100% хлопчиків користуються зубною пастою. Ротовому ополіскувачу надають перевагу 48,5% хлопчиків, флосам – 37%, зубному порошку – 18,5%.

Серед дівчаток спостерігається наступна тенденція: використання зубної пасти – 100%, ротового ополіскувача – 52%, флосів – 32,5% та зубного порошку – 16,8%.

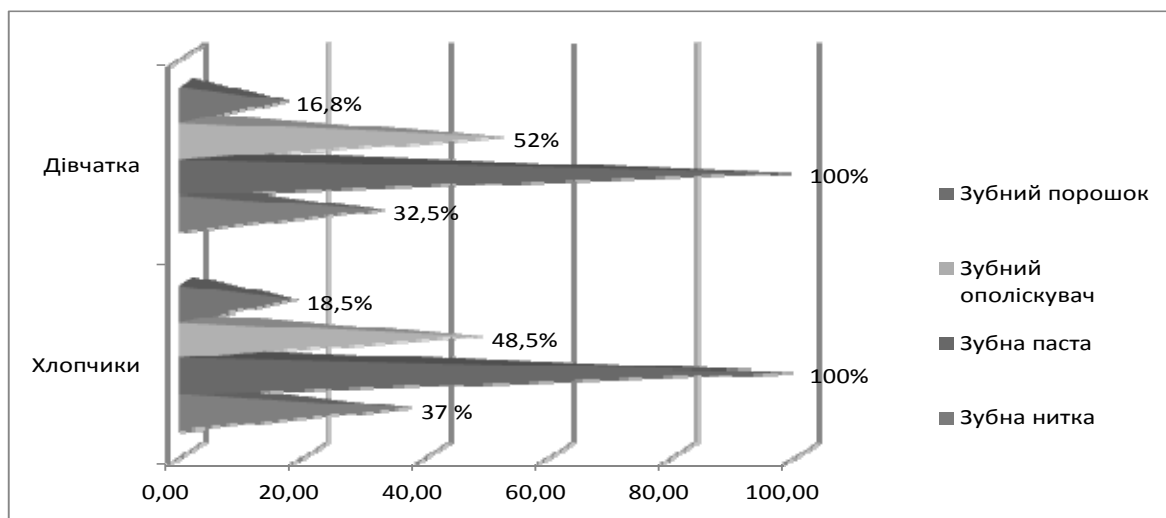

Рис. 7. Найбільш поширені гігієнічні засоби з догляду за порожниною рота

Аналіз захворюваності трьох найважливіших захворювань органів ротової порожнини протягом 2006-2011 рр. дає можливість стверджувати, що рівень

захворюваності на карієс у 2011 р. є дещо нижчим від аналогічних даних за 2006 рік, проте все ще залишається високим. Дані представлені на рисунку 8.

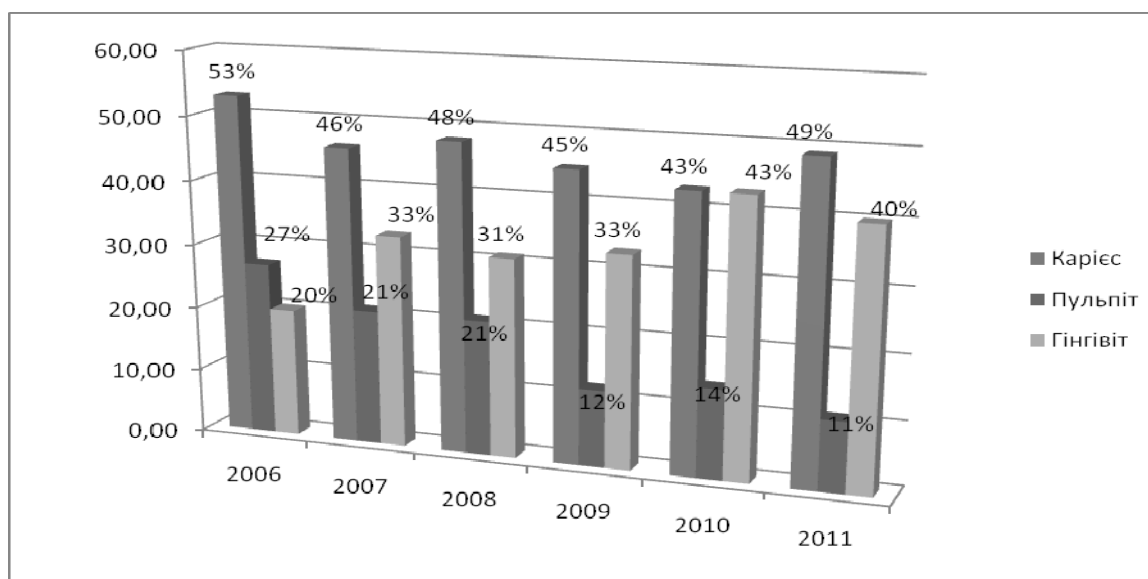

Рис. 8. Поширеність основних стоматологічних захворювань у дітей віком 6–12 років у 2006–2011 роках (%)

Висновки.

1. Захворювання органів ротової порожнини є індикатором стану організму дитини, а також наслідком впливу на нього багатьох чинників, зокрема, побутових умов та гігієнічної освіченості.

2. Участь батьків у догляді за ротовою порожниною є невід’ємною складовою гігієнічного ви-

ховання дитини, яка призводить до зменшення рівня показників захворюваності.

3. Профілактиці стоматологічних захворювань в цілому та профілактичному огляді ротової порожнини, зокрема, потрібно надавати більшого значення, адже це приведе до позитивних зрушень у формуванні здоров’я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антоненко М.Ю. Вибір алгоритмів індивідуальної гієни порожнини рота в комплексній профілактиці захворювань пародонта / М.Ю. Антоненко, Л.Ф.Сідельникова // Стоматолог. — 2008. — № 3 (118). — С. 6—7.

2. Боровський Е.В. Терапевтическая стоматология / Е.В. Боровський. — М.: Медицинское информационное агентство, 2003. — 840 с.
3. Лучинський М.А. Епідеміологічні аспекти стоматологічних захворювань / М.А. Лучинський., А.М. Лучинський / Матеріали. — К.: Медицина, 2004. — С. 62—64.
4. Педорець А.П. Предсказуемая эндодонтия / А.П. Педорець, А.Г. Пиляев, Н.А. Педорець. — Донецьк, 2006. — 364 с.
5. Савичук Н.О. Сучасні погляди на етіологію та патогенез захворювань пародонта у дітей / Н.О. Савичук, О.А. Марченко // Дентальные технологи.— 2008. — №3 (38).— С. 19—23.
6. Семенов К.А. Профилактика кариеса зубов у детей / К.А. Семенов. — Симферополь, 2006. — 134 с.
7. Царев В.Н. Антимикробная терапия в стоматологии /В.Н. Царев // М.И.А. — 2006. — С. 109—114.
8. Ципріян В.І. Методика оцінки харчового статусу людини та адекватності індивідуального харчування: Навчально-метод. посібник / В.І. Ципріян. — К., 1999. — 60 с.

A.V. FERA, M.A. FERA, H.-S.I. SVALIIVCHYK, O.M. ROSHKO

Uzghorod National University, Uzghorod

THE PARTICULARITIES IN FORMING DISEASES OF THE ORAL CAVITY AMONG CHILDREN UNDER THE AGE 6-12 IN TOWN UZGHOROD

Diseases of the oral cavity are realizing through the major local pathogenetic factors. The main factors that affect the development and formation of diseases of the oral cavity of children of Uzghorod aged 6-12 years were found on the basis of scientific study's conclusions.

Key words: disease, caries, pulpitis, gingivitis

Стаття надійшла до редакції: 11.03.2012 р.